

Lesja fjellstyre

2665 LESJA

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):

Dato:

2007/12153 NAT-NP-TRU

07.01.2013

Arkivkode:

423.5/05

Lordalen landskapsvernområde - Klage på tillatelse om å la den gamle Lordalsbua stå

Det vises til brev fra Lesja kommune 19.3.2012, hvor ovennevnte klagesak oversendes for endelig klagebehandling til Direktoratet for naturforvaltning.

Saken gjelder om den gamle Lordalsbua, som Lesja fjellstyre eier, skal rives eller ikke.

Direktoratet for naturforvaltning vil innledningsvis beklage den lange behandlingstiden denne saken har fått hos oss.

Bakgrunn for saken

Den gamle Lordalsbua er på 9,9 m² og ligger i Lordalen landskapsvernområde. I 2007 søkte Lesja Fjellstyre til Fylkesmannen i Oppland om å få sette opp ei ny oppsynsbu i Lordalen. Fylkesmannen var da forvaltningsmyndighet for verneområdet. Bakgrunnen for søknaden var at eksisterende bu var for liten til oppsynet sin virksomhet. I tillegg viste fjellstyret til at det samlet seg mye vann rundt den gamle bua om våren og når det regnet mye. Fylkesmannen som forvaltningsmyndighet behandlet søknaden og gjorde bl. a følgende vurdering: « *Verneforskrifta åpner i utgangspunktet ikke for å føre opp nye bygninger, bortsett fra til jordbruks- eller seterformål. Ombygging og tilbygg til eksisterende bygninger kan tillates. Å sette opp ei ny hytte kan ikke defineres som ombygging eller tilbygg. Resultatet av å rive dagens bu og sette opp ei ny like ved siden av, blir som en ombygging/tilbygg. Ut fra dette og formålet med hytta (oppsyn), finner vi derfor det riktig å gi tillatelse etter § 1.3 c i dette tilfellet*». Ett av vilkårene som Fylkesmannen satte var at ved oppføring av ny hytte, skulle den gamle bua rives og fjernes fra stedet. Dette vilkåret var en forutsetning for at det kunne gis en dispensasjon for bygging av en ny (og større) hytte. Lesja fjellstyre ønsket i utgangspunktet å beholde den gamle Lordalsbua, men klaget ikke på vedtaket.

Fjellstyret fremmet imidlertid en ny søknad til Lesja kommune kort tid etter at kommunen overtok forvaltningsansvaret for Lordalen landskapsvernområde, i oktober 2007. Søknaden ble behandlet i forvaltningsstyret den 10. april 2008. Konklusjonen med tanke på framtiden til den gamle Lordalsbua ble her likelydende som i Fylkesmannens tidligere vedtak. Forvaltningsstyret mente at det ikke var grunnlag i verneforskriften for å beholde den gamle bua og samtidig oppføre ny hytte. Resultatet ble at fjellstyret fikk tillatelse til å oppføre ny oppsynshytte mot at den gamle bua ble revet og fjernet fra stedet. Fylkesmannen satte en øvre grense for hytta på 30 m², men kommunen økte dette arealet til

Besøksadresse:

Tungasletta 2
Postadresse:
Postboks 5672 Sluppen
N-7485 Trondheim

Telefon:

73 58 05 00

Telefaks:

73 58 05 01

Videokonf:

73 90 51 40

Internett:

www.dirnat.no

E-post:

Postmottak@dirnat.no

Saksbehandler:

Therese Ruud

Telefon:

73 58 08 15

38,3 m² i sin behandling av saken. Fjellstyret klaget ikke på vedtaket.

I brev av 14. april 2010 varsler fjellstyret at den nye hytta i Lordalen er ferdigstilt og at de ønsker å benytte den gamle bua som anneks og lager for ved. En ny søknad om å beholde den gamle Lordalsbua ble fremmet av fjellstyret i søknad datert 28. oktober 2011. Administrasjonen i Lesja kommune innstilte på at fjellstyret ikke skulle få beholde den gamle bua, men forvaltningsstyret i Lesja kommunen valgte å gi tillatelse til at den gamle bua får stå. Dette vedtaket av 25. november 2011 lyder: *«Forvaltningsstyret går inn for at den gamle bua Lordalen skal få stå. Den skal brukes som uthus til oppbevaring av ved, utstyr etc. Fjellstyret kan ikke bruke bua til utleie. Vedtaket begrunnes med at bua nyttes av allmennheten og med behov for lagring av utstyr til fjellstyrets øvrige buer i fjellet.»*

Fylkesmannen i Oppland har i brev datert 21. desember 2011 påklaget vedtaket. Fylkesmannen fremhever i sin klage at Lesja kommune sitt vedtak om å la den gamle Lordalsbua stå ikke er innenfor rammen av de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften og at vedtaket heller ikke kan hjemles i den generelle dispensasjonsbestemmelsen, § 48 i naturmangfoldloven (nml).

Direktoratet for naturforvaltning (DN) sendt et brev, datert 12. desember 2011, med varsel om omgjøring av vedtak i medhold av forvaltningslovens § 35. Bakgrunnen for dette er at i tilfeller hvor vilkår i verneforskriften anses som oppfylt og forvaltningsmyndigheten skal ta stilling til om tillatelse skal gis, vil prinsippene i naturmangfoldloven måtte legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvingen og vurderingen må fremgå av beslutningen. DN kunne ikke se at Forvaltningsstyret verken har vist til hvilken hjemmel som er brukt for tillatelsen og at vilkårene i denne anses oppfylt, eller at vurderingen av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 fremgår av beslutningen. I nytt brev datert den 13. januar 2012 gjør DN kommunen oppmerksomme på at de er kjent med at Fylkesmannen i Oppland har påklaget vedtaket om Lordalsbua. DN orienterte da kommunen om at saken ikke ville bli vurdert omgjort så lenge saken ble behandlet som en ordinær klagesak.

Klagen ble behandlet av Lesja kommune 13. mars 2012. Saken er vurdert etter forskrift av 24.11.2006 nr.1308 om vern av Lordalen landskapsvernområde. I rådmannens innstilling ble det tilrådd at Lesja kommune imøtekommer klagen fra Fylkesmannen i Oppland, og opphever sitt vedtak om å la den gamle Lordalsbua stå. I vurderingen fra rådmannen var det lagt stor vekt på Fylkesmannen og kommunens tidligere vedtak i saken. Det var også lagt vekt på presedenshensyn, signaleffekten en dispensasjon vil gi, at en dispensasjon vil kunne uthule verneforskriften, og at en ikke kunne se at behovet for å beholde bua var tilstede.

I møte i Forvaltningsstyret 13. mars 2012 ble det truffet følgende vedtak:

«Forvaltningsstyre avslår klagen fra fylkesmannen i Oppland med begrunnelse i § 48 i Naturmangfoldsloven. Arbeidet med en skjøtselsplan for Lordalen landskapsvernområde er startet opp og Lordalsbua kan ha kulturhistoriske verdier som må tillegges stor interesse i arbeidet med skjøtselsplan.»

Allmennhetens nytte av bua kan bli enda sterkere. Bua er en del av villreinhistorien i Lordalen, som startet i 1976/68.

§ 8-12 skal av administrasjonen utredes og legges ved saken i oversendelsesbrevet.»

Direktoratets vurdering

Lordalen landskapsvernområde ble opprettet ved kgl. res. 24.11.2006.

Formålet med landskapsvernområdet er å *ta vare natur- og kulturlandskapet med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi, og som er identitetsskapende.*

Videre er formålet med vernet å:

- *ta vare på eit eigenarta og vakkert natur- og kulturlandskap, der verdifullt setermiljø, vegetasjon og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapets eigenart.*
- *ta vare på leveområde og trekkområde for villreinen, og anna biologisk mangfald som pregar landskapet*
- *ta vare på geologiske førekomstar og landskapsformer*
- *ta vare på vakker vassdragsnatur*

Ålmenta skal ha tilgang til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten teknisk grad av teknisk tilrettelegging.

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapet sin art og karakter, jf verneforskriften § 3 pkt 1.1, dette gjelder blant annet nye bygninger. Lesja fjellstyre fikk tillatelse til å sette opp den nye Lordalsbua med hjemmel i § 3 pkt. 1.3 c), mot at de måtte rive den gamle, for på denne måten å anse tiltaket som en ombygging. Dersom den gamle Lordalsbua fortsatt skal fortsatt få stå, på tross av at de nå har ferdigstilt den nye hytta, må det gis tillatelse etter § 48 i naturmangfoldloven.

Sentralt for vår vurdering blir derfor i hvor stor grad det omsøkte tiltaket vil prege landskapets art og karakter. Direktoratet må i den sammenheng se den gamle og den nye Lordalsbua i en helhet.

Som direktoratet opplyste om i brev av 12. desember 2011 skal i henhold til § 7 i naturmangfoldloven de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer når det offentlige treffer beslutninger som berører natur, og vurderingen skal gå frem av beslutningen. I forvaltningsstyret i Lesja kommune sitt vedtak av 13.mars 2012 fremkommer ikke disse vurderingene av selve vedtaket, men det er utredet av administrasjonen i etterkant av at vedtaket er fattet. Dette er en åpenbar saksbehandlingsfeil, men DN kan ikke se at denne feilen har virket bestemmende på vedtakets innhold jf. § 41 i forvaltningsloven.

Landskapet og verneverdier i det omsøkte området er beskrevet i forbindelse med opprettelsen av verneområdet, jf. verneplanen for Reinheimen. I tillegg er naturkvaliteten beskrevet også i forvaltningsplanen for Lordalen fra 2010. Av litteraturen fremkommer det at området er viktig område for villrein, og at øvre del av Lordalen er rikt på kulturminner. Lordalen har unike landskapsformasjoner med velforma drumliner, og det har et rikt kulturlandskap, noe som gir landskapet et særpreg. Ut fra kartlegging gjort i 2012 av økolog Vatne og vegetasjonsrådgiver Tanaquil Enzensberger fremkommer det at området har store naturverdier, både knyttet til naturbeitemark, barskogen og bekkekløfter. Området rundt hytta ble ikke kartlagt, og vi har heller ingen eldre kartlegginger fra området akkurat rundt hytta. DN vet uansett mye om naturkvalitetene i området i sin helhet, og dette vil bli lagt til grunn i denne saken. I tillegg foreligger det en del kunnskap om bygningsmiljøet i Lordalen. Forvaltningsplanen for Lordalen landskapsvernområde

oppgir at i tillegg til Lordalsbua er det 11 private hytter innenfor verneområdet, og i rapporten til Vatne og Enzensberger oppgis det at det er 29 setre innenfor verneområdet.

Den gamle Lordalsbua er fra 1960- tallet. Vi legger til grunn at hytta som her er omsøkt ikke er en del av setermiljøet, men er allikevel et element som har vært i dalen i mange år. Bygningen er ikke registrert i SEFRAK (Sekretariatet for registrering av faste kulturminner), og det foreligger oss bekjent heller ingen annen dokumentasjon for at bygningen er særskilt verneverdig. Vi kan heller ikke se at de kulturhistoriske verdiene til denne bua har vært et tema tidligere i behandlingen av denne saken. Vi kan derfor ikke se at forvaltningsstyret i Lesja kommune sitt argument om at bygget har en kulturhistorisk verdi skal ilegges vekt i denne sammenheng. Det som er avgjørende for oss er i hvor stor grad det vil ha vesentlig negativ virkning på det landskapsbildet og det verneformålet som landskapsvernområdet søker å ivareta, dersom den gamle Lordalsbua får stå.

Den nye Lordalsbua har en størrelse på 38,3 m² mens den gamle kun er på 9,9 m². Lordalsbua brukes som oppsynsbu, men også til utleiehytte, jf. Lesja fjellstyre sine hjemmesider. Det behovet som hele tiden har vært førende for saksbehandlingen er oppsynsfunksjonen bua har, og ikke utleievirksomheten eller tilgangen til allmennheten. Direktoratet for naturforvaltning kan derfor ikke se at forvaltningsstyret i Lesja kommune sitt argument om at allmennhetens nytte av den gamle Lordalsbua skal bli sterkere, skal ilegges vekt i denne saken. Lesja fjellstyre har også fått en betydelig økning i forhold til det arealet den gamle bua hadde, og DN mener at den nye bua bør være tilstrekkelig stor nok til å ivareta lagerfunksjonene fjellstyret har for sin oppsynsvirksomhet.

Kunnskapsgrunnlaget er etter vår oppfatning tilstrekkelig til at det kan treffes en avgjørelse i saken. Bestemmelsen om føre- var prinsippet i naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt.

Vi har ikke kjennskap til at det finnes andre aktuelle eller planlagte tiltak i området som påvirker den samla belastningen for områder slik saken står nå. Samtidig må man vurdere virkningen og presedensen et slikt vedtak kan medføre på sikt. Det er et viktig signal at de vilkår som ligger til grunn for et vedtak etterfølges, og ikke blir gjenstand for endring. Dette har rådmannen redegjort for på en god måte i sitt saksfremlegg til forvaltningsstyret i Lesja kommune. Verneforskriften for Lordalen landskapsvernområde åpner opp for at det etter søknad kan gis tillatelse til nye bygg for jordbruks- og seterformål, utover dette er det ikke åpnet opp for økt bygningsmasse innenfor landskapsvernområdet. Dette for å unngå at den samla belastningen blir for stor, og at landskapet endrer seg vesentlig over tid. Som nevnt finnes det 11 andre hytter i Lordalen, i tillegg til mange setre. Det er mange som kan ha samme ønsker som Lesja fjellstyre om å øke og endre bygningsmassen, og dette kan påvirke den samla belastningen for verneområde på sikt dersom praksisen blir som vi ser i denne saken. Direktoratet for naturforvaltning ser også at dersom vedtaket blir stående, kan dette skape presedens også i andre verneområder for hvordan vilkår for vedtak fattet med hjemmel i verneforskrift følges opp. Med bakgrunn i dette mener Direktoratet for naturforvaltning at konsekvensen og den samla belastningen av dette vedtaket, jf. § 10 i nml, vil kunne få stor betydning.

Verneforskriften for Lordalen er en forholdsvis ny verneforskrift fra 2006, og det ble gjort grundige vurderinger i verneplanprosessen hvilke formål som skulle unntas bestemmelsen om at nye inngrep ikke er tillatt. Som nevnt tidligere ble det derfor åpnet opp at det etter søknad kan gis tillatelse til nybygg i forbindelse med landbruk- og seterformål, samt til ombygging og tilbygg på eksisterende bygninger i området. Verneforskriftene har også en generell dispensasjonsbestemmelse som gir hjemmel til dispensasjon fra verneforskriften for tiltak som ikke er i strid med verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, § 48 i naturmangfoldloven. Denne bestemmelsen er ment som

en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Dispensasjonsbestemmelsen kan ikke brukes til å utvide rammene i verneforskriften. Dersom den gamle Lordalsbua skal få stå må en tillatelse vurderes etter denne bestemmelsen. Med bakgrunn i de vurderingene vi har gjort i denne saken, spesielt av den samla belastningen av dette vedtaket, mener vi at tiltaket kan stride mot vernevedtakets formål og påvirke verneverdiene nevneverdig. En økning av bygningsmassen ut over de formål som ble ivaretatt under verneplanprosessen er ikke en ønsket utvikling i landskapsvernområdet.

Miljøprinsippene i naturmangfoldloven § 11 og § 12 er ikke relevant for vår behandling av denne saken.

Vedtak:

Klagen fra Fylkesmannen i Oppland tas til følge. Forvaltningsstyret i Lesja kommune sitt vedtak fra 22.november 2011 i sak 71/11 oppheves. Den gamle Lordalsbua må rives.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ingen signatur.

Berit Lein

Olav Nord- Varhaug

Direktør avdeling for naturbruk og vern

Kopi til:

Lesja kommune		2665	Lesja
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Statens naturoppsyn	Tungasletta 2	7485	Trondheim